

**Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Військовий інститут**

*Розглянута та ухвалена на засіданні Вченої ради
Військового інституту Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Протокол № 6 від “15” лютого 2018 року*

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ФАХУ**

**для вступу на навчання за ступенем вищої освіти “магістр”
за спеціальністю 053 “Психологія”**

**За загальною редакцією кандидата педагогічних наук
генерал-майора Голока І.В.**

Упорядники:

*підполковник Мась Н.М., к.психол.н.,
підполковник Сторожук Н.А. к.психол.н.,
підполковник Гаврюшенко В.В., к.психол.н.
Сафін О.Д., д.психол.н., проф.*

Київ – 2018

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Програма вступних випробувань для підготовки військових фахівців за ступенем вищої освіти “магістр”, за спеціальністю 053 “Психологія” розроблена згідно з Додатком до правил прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка у 2018 році (для Військового інституту).

Вступники повинні володіти ґрунтовними сучасними знаннями з навчальних дисциплін, що викладаються за спеціальністю “Психологія”:

“Загальна психологія”, “Експериментальна психологія”, “Аналіз даних у психології”, “Історія психології”, “Соціальна психологія”, “Психодіагностика”, “Патопсихологія”, “Психологія особистості”, “Основи індивідуального консультування”, “Клінічна психологія”, “Психологія праці”, “Військова психологія”.

На основі вищезгаданих дисциплін кафедрою військової педагогіки та психології підготовлені і затверджені питання до іспиту.

Блок 1. Історія психології

Тема 1. Пояснювальні принципи і підходи до побудови історії психології

Історія психології: напрями вивчення і тлумачення. Методологічні принципи і підходи до побудови історії психології. Культурологічний принцип в історії психології. Феноменологічний принцип в історії психології. Екзистенціальний принцип в історії психології.

Тема 2. Історія психології як галузь психологічної науки

Історія психології і завдання розробки системи психологічної науки. Історичне становлення предмета психології. Історичне становлення методів психології.

Тема 3. Донауковий період розвитку психологічної думки

Розвиток психологічної думки в контексті філософії Давнього світу і релігійних ідей Середньовіччя. Форми грецького життя, що підготували народження філософії. Фундаментальні проблеми античної філософії. Фази і періоди античної філософії. Основні представники та їхні ідеї і вчення. Патристика. Схоластика. Логіка Середньовіччя. Розвиток філософської і психологічної думки в епоху Відродження та в епоху наукової революції (Барокко). Історіографічне значення термінів “гуманізм” і “відродження”. Видатні особистості італійського Відродження. Леонардо да Вінчі: природа, наука і мистецтво. Наукова революція: загальна характеристика. Формування нового типу знання. Основні представники та їхні вчення. Епоха Просвітництва і рух філософсько-психологічної думки. Просвітництво у Франції. Англійське Просвітництво. Німецьке Просвітництво:

характеристики, попередники, соціокультурне середовище. Італійське Просвітництво.

Тема 4. Науковий період історії психології і система психологічних вчень

XIX сторіччя: народження психології. Психологічна лабораторія В. Вундта. Система психології В. Вундта. Початок наукової психології: Г.І. Челпанов. Сучасна психологія: школи, напрямки, тенденції розвитку. Гуманітарні науки у XX сторіччі. Психологія форми (гештальт-психологія). Біхевіоризм. Феноменологія, екзистенціалізм, герменевтика. Філософія і психологія мови. Персоналізм. Психоаналіз, неофрейдизм і структуралізм.

Тема 5. Вітчизняна психологія, її школи і напрями

Вітчизняна психологія: досягнення, сучасність. Рубінштейн С.Л. і основи вітчизняної психології. Ананьєв Б. Г.: людина як предмет пізнання. Виготський Л.С.: культурно-історична теорія психіки. Леонт'єв О.М. і теорія діяльності. Абульханова-Славська К.О.: вчення про діалектику людського життя. Теорія установки Узнадзе К.Д. і грузинська школа психології. Роменець В.А. та Татенко В.О.: "Психологія вчинку". Психологічні центри України.

Блок 2. Методологічні основи психологічної науки і практики

Тема 1. Основні методологічні проблеми сучасної психології: сутність, історичний портрет, динаміка

Історичний перелік основних методологічних проблем сучасної психології: ситуація виникнення, умови сутнісної динаміки. Перспективи розв'язання методологічних проблем засобами сучасної психологічної науки. Поняття і феномен методологічної кризи.

Блок 3. Загальна психологія. Психологія особистості

Тема 1. Поняття про психіку. Предмет психології як науки

Проблема природи психіки у вітчизняній психології. Детермінація психічного. Вчення про рефлекс. Внутрішнє та зовнішнє як психологічна проблема. Суб'єктивний та об'єктивний аспекти психічного. Динаміка уявлень про предмет психології.

Тема 2. Методи психології

Науковий метод: сутність, структура, застосування. Принципи побудови психологічного дослідження. Основні методологічні принципи психологічної

науки. Система методів психологічної науки і практики. Теоретичні методи психологічного дослідження. Емпіричні методи дослідження. Експеримент. Спостереження. Можливості застосування математичних методів у психологічних дослідженнях.

Тема 3. Галузі психологічної науки

Історіогенез становлення та розвитку системи галузей психологічної науки. Сучасна система галузей психології. Проблема співвідношення фундаментальних та прикладних галузей в структурі сучасного психологічного знання. Проблема взаємозв'язку теоретичної та практичної психології.

Тема 4. Психічні явища: класифікація та систематизація

Засади класифікації психічних явищ. Психічні процеси. Психічні стани. Психічні властивості. Взаємозв'язок психічних процесів, станів та властивостей. Пізнавальна сфера психіки. Емоційно-вольова сфера психіки. Проблема взаємозв'язку пізнавальної та емоційної сфери психіки.

Тема 5. Психічні процеси

Пізнавальні психічні процеси: система, функції, властивості. Відчуття. Види відчуттів. Фізіологічні механізми відчуттів. Сприймання. Закономірності побудови перцептивного образу. Властивості сприймання. Теорії сприймання. Увага. Види уваги. Властивості уваги. Теорії уваги. Пам'ять. Види пам'яті. Процеси пам'яті. Теорії пам'яті. Явище ремінісценції. Мислення. Види мислення. Психологічні закономірності мислення. Теорії мислення. Мовлення. Види мовлення. Функції мовлення. Взаємозв'язок мовлення та мислення. Уява. Види уяви. Теорії уяви. Емоційні та вольові психічні процеси: система, функції. Емоції. Фізіологічні основи емоцій. Види емоцій. Почуття. Теорії емоцій. Воля. Підходи до дослідження волі. Вольова дія. Вольові властивості та їх розвиток.

Тема 6. Вищі психічні функції та властивості

Свідомість як вища форма розвитку психіки. Психологічні закономірності пізнавальної діяльності. Загальнопсихологічні теорії інтелекту. Психологічні закономірності творчості. Креативність. Самосвідомість та її розвиток. Зміст та структура Я-концепції. Значення рефлексу в пізнанні та самопізнанні.

Тема 7. Індивідуально-психологічні відмінності

Психодинамічні індивідуальні відмінності. Темперамент. Теорії темпераменту. Вчення про властивості нервової системи та темперамент за І. П. Павловим. Конституційні теорії темпераменту Е. Кречмера та У. Шелдона. Концепція властивостей нервової системи та темпераменту Б.М. Теплова та В.Д. Небиліцина. Дослідження темпераменту В.С. Мерліним, В.В. Білоусом, В.М. Русаловим. Здібності. Види здібностей. Пізнавальні здібності. Інтелект. Психометричні моделі інтелекту. Біологічні та соціальні фактори розвитку інтелекту. Проблема спадковості інтелекту. Індивідуально-особистісні відмінності. Характер. Дослідження особистості з позицій теорії рис: Г. Олпорт, Р. Кеттелл, Г. Айзенк. Дослідження особистості з позицій теорії типів.

Тема 8. Діяльність

Активність, теорія активності. Теорії діяльності. Структура діяльності. Процес, ціль і продукт діяльності. Вчення про мотивацію. Потреба. Мотив. Боротьба мотивів. Теорія провідних типів діяльності.

Тема 9. Особистість

Теорії особистості. Вітчизняні теорії особистості. Структура особистості. Зарубіжні теорії особистості. Розвиток теорії особистості в Європі та США у ХХ ст. “Клінічні” та “статистичні” теорії особистості. Психоаналітична теорія особистості З. Фрейда. Індивідуальна психологія А. Адлера. Аналогічна психологія К. Г. Юнга. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Теорія особистості за К. Хорні. Гуманістична психологія особистості А. Маслоу. Феноменологічна теорія особистості К. Роджерса. Теорія особистості В. Франкла. Теорії життєвого шляху особистості: К. Абульханова-Славська, С. Рубінштейн, Т. Титаренко.

Блок 4. Соціальна психологія

Тема 1. Теоретичні основи соціальної психології

Предмет соціальної психології. Співвідношення соціального та психічного. Співвідношення загальної психології, соціальної психології та соціології. Виникнення та становлення соціальної психології. Розвиток соціальної психології в Україні. Розвиток соціальної психології в Європі та США. Головні теоретичні напрями зарубіжної соціальної психології. Психоаналіз та неопсихоаналіз у соціальній психології. Біхевіоральний напрям соціальної психології. Когнітивізм в соціальній психології. Соціально-психологічні дослідження представників гуманістичної психології. Інтераціоналізм як напрям соціальної психології.

Тема 2. Психологія спілкування

Спілкування як соціально-психологічне явище. Структура спілкування. Функції спілкування. Види спілкування. Спілкування як обмін інформацією. Засоби комунікації. Вербальна та невербальна комунікація. Бар'єри спілкування. Спілкування як взаємодія. Психологічні закономірності агресивної поведінки. Психологічні закономірності альтруїстичної поведінки. Спілкування як соціальна перцепція. Механізми взаєморозуміння. Роль установок та стереотипів у соціальній перцепції. Каузальна атрибуція як соціально-психологічний феномен. Міжособистісна атракція та її чинники. Психологічні способи впливу в процесі спілкування.

Тема 3. Психологія груп

Поняття про соціальну групу. Класифікації груп. Психологічні особливості великих груп. Психологічні закономірності масової поведінки. Психологічні закономірності функціонування та розвитку малих груп. Процеси та механізми групової динаміки. Розвиток малої соціальної групи. Моделі групо- та колективоутворення. Групові норми та нормоутворення. Феномен групового тиску. Конформізм та конформність. Експерименти С. Аша. Проблема згуртованості групи. Конфлікт як явище групової динаміки. Феномен лідерства і керівництва. Теорії походження лідерства та керівництва. Стили лідерства та керівництва. Особливості прийняття рішення групою.

Тема 4. Психологічні особливості етнічних груп

Етнопсихологічні характеристики етнічних груп та особистості. Феномен етнічної ідентичності. Етнічна свідомість. Етнічна самосвідомість.

Етнічний (національний) характер. Співвідношення понять етнічний (національний) характер та характер особистості. Труднощі у дослідженні етнічного (національного) характеру. Культура й психологія: точки взаємозв'язку. Культура як основа етнорозрізнявальна ознаки. Колективізм-індивідуалізм як психологічна характеристика етнічних груп. Особливості українського національного характеру. Етнічні стереотипи. Феномен етноцентризму. Проблема походження етнопсихологічних особливостей.

Тема 5. Соціальна психологія особистості

Соціально-психологічні аспекти дослідження особистості. Проблема соціалізації у соціальній психології. Інститути соціалізації. Етапи соціалізації. Механізми соціалізації. Особистість у структурі групових відносин. Статус та роль особистості в групі. Структура та функції

соціальних установок. Взаємозв'язок соціальної установки та поведінки. Феномен Р. Лап'єра. Експеримент Ф. Зімбардо.

Тема 6. Прикладна соціальна психологія

Головні напрями прикладної соціальної психології. Цілі та принципи соціально-психологічного тренінгу. Різновиди та сфери застосування соціально-психологічного тренінгу. Соціально-психологічні проблеми управління та організації. Психологічні закономірності впливу засобів масової комунікації. Психологічні закономірності рекламного впливу. Психологія іміджмейкінгу.

Блок 5. Психологія розвитку

Тема 1. Загальні закономірності психічного розвитку

Поняття про психічний розвиток. Чинники психічного розвитку. Проблема соціального та біологічного в психічному розвитку індивіда. Теорії психічного розвитку. Основні закони психічного розвитку (за Л. Виготським, З. Фройдом, Ж. Піаже). Механізми психічного розвитку. Кризи вікового розвитку, їх зміст: підходи Л. Виготського та Е. Еріксона. Співвідношення навчання, виховання та розвитку. Психологічні проблеми навчання. Психологічна служба в системі освіти.

Тема 2. Стадії психічного розвитку

Періодизації розвитку особистості. Психологія немовляти. Психологічна характеристика раннього дитинства. Психологія середнього дитинства. Психологічні особливості підліткового віку. Психологічна характеристика юнацького віку. Психічний розвиток у період ранньої дорослості. Психологія середньої дорослості. Психологічні особливості пізньої дорослості та старості.

Тема 3. Предмет і методологія дослідження педагогічної психології

Предмет і завдання педагогічної психології. Історичні види, форми, інститути та механізми соціалізації. Основні категорії педагогічної психології (соціалізація, виховання, навчання, формування, розвиток, наuczіння, навчальна діяльність, засвоєння та усвідомлення, соціальні цінності, соціальні настанови, знання, вміння, навички). Методи дослідження в педагогічній психології. Методи впливу педагогічної психології. Взаємозв'язок методології, методу та методики дослідження.

Тема 4. Психічний розвиток і освіта

Теорії співвідношення психічного розвитку і навчання. Умови психічного розвитку, поняття соціальної ситуації розвитку, новоутворення, зони актуального і найближчого розвитку. Роль провідної діяльності та сенситивного періоду в психічному розвитку дитини. Теорії співвідношення освіти (навчання) і розвитку у психології. Основні лінії психічного розвитку людини у процесі освіти.

Тема 5. Психологічний аналіз учіння

Учіння як різновид наuczіння. Механізми та закони наuczіння. Учіння як пізнавальна діяльність. Психологічна структура учіння, його основні характеристики. Зарубіжні та вітчизняні теорії навчальної діяльності. (Я. Коменський, Ж. Піаже, К. Ушинський, С. Рубінштейн, Г. Костюк, Д. Ельконін, В. Давидов). Рівневий аналіз учіння. Проблема розвитку пізнавального інтересу. Поняття орієнтовної основи дій. Класифікація навчальних дій. Інформаційний компонент навчальної діяльності. Види контролю в навчальній діяльності. Психологічні умови ефективного формування понять, навчальних навичок. Оцінка та відзнака в навчальній діяльності. Класифікація оцінок. Особливості та закономірності формування навчальної діяльності та пізнавальних процесів на різних вікових етапах розвитку людини. Поняття, складові та типи навчальності.

Тема 6. Вікова психологія

Експериментальні плани у дослідженнях розвитку. Педологія як комплексна наука про дитину. Історія розвитку педології. Закон рекапітуляції. Біогенетична теорія С. Холла. Філософія освіти М. Монтесорі. Концепція періодів чутливості. Психодіагностика інтелекту дітей. Поняття розумового віку. Поняття про IQ. Психоаналітичний погляд на психічний розвиток. Завдання розвитку особистості в епігенетичній теорії Е. Еріксона. Теорія прихильності Дж. Боулбі. Поведінка прихильності та стилі прихильності. Респондентна та оперантна моделі обумовлювання. Принципи обумовлювання. Теорія соціального наuczіння А. Бандури. Умови наuczіння через спостереження. Наuczіння з точки зору етології. Ознаки наuczіння шляхом імпринтингу. Стадії когнітивного розвитку за Ж. Піаже. Моральний розвиток в онтогенезі: підходи Ж. Піаже та Л. Колберга. Культурно-історична теорія Л. Виготського про психічний розвиток дитини. Д. Ельконін про психічний розвиток дитини.

Тема 7. Геронтопсихологія

В. Фролькіс та адаптаційно-регуляторна теорія вікового розвитку. Теорії старіння: порівняльний огляд. Специфіка застосування різних експериментальних планів у дослідженнях осіб старших вікових груп.

Феномен ейджизму та його різновиди. Особливості змін мнемічної сфери при старінні. Особливості змін мовленнєвої сфери та інтелекту при старінні. Динаміка особистісних змін при старінні. Інволюція репродуктивної сфери: поняття про мено- та андропаузу. Психопатологія пізнього віку: поняття про параною, делірій, інволюційну депресію тощо. Типологія деменцій пізнього віку, їхня етіологія та протективні фактори.

Блок 6. Прикладні галузі психології

Тема 1. Психологія соматичного та психічного хворого

Передумови виникнення та історія клінічної психології як наукової дисципліни. Критерії здоров'я та хвороби, норми та патології. Порушення психічної діяльності при психічних захворюваннях. Вплив хронічної соматичної хвороби на психіку. Психологічні та поведінкові реакції хворих на захворювання. Внутрішня картина хвороби. Механізми психологічного захисту при хворобі. Психологія лікувального процесу. Психологічна дія ліків. Плацебо-ефект. Психологічні особливості роботи з різними групами хворих. Роль особистості в етіології та патогенезі захворювання. Механізми розвитку психосоматичних хвороб.

Тема 2. Психологічне консультування та психотерапія

Психологічне консультування та немедична психотерапія як форми психологічної допомоги. Відмінності між психологічним консультуванням, немедичною та медичною терапією. Цілі та методи психологічного консультування. Принципи організації консультативної взаємодії. Моделі консультативної допомоги. Етапи консультативної взаємодії та їх завдання. Техніки консультування. Характеристика найбільш типових консультативних звернень. Історія виникнення та розвитку психотерапії як соціального інституту. Цілі та методи психологічної терапії. Напрями та школи психологічної терапії. Специфіка індивідуальної та групової психотерапії. Організаційні засади роботи психотерапевта. Проблема ефективності психологічної терапії. Етичні та професійні вимоги до підготовки та діяльності психотерапевта. Феномен професійного вигорання психотерапевта.

Тема 3. Психологічна діагностика

Виникнення та розвиток психодіагностики. Розвиток психодіагностики в Європі та США. Психодіагностичний метод і діагностичні підходи. Об'єктивний підхід у психодіагностиці. Тестування здібностей та особистості. Суб'єктивний підхід у психодіагностиці, його діагностичні можливості та обмеження. Проективний підхід до діагностики особистості. Поняття проєкції. Діагностичне значення та обмеження проєктивних

методик. Класифікація психодіагностичних методик. Вимоги до психодіагностичних методик. Надійність, її види та способи встановлення. Валідність, її види та способи встановлення. Стандартизація психодіагностичної методики. Статистичні норми. Вимоги до розробки та адаптації психодіагностичних методик. Організація психодіагностичного обстеження. Характеристика основних етапів психодіагностичного обстеження. Психологічний діагноз та прогноз. Специфічні особливості комп'ютерної психодіагностики. Етичні та фахові норми психодіагностики.

Тема 4. Психологія праці, професійного вибору та профорієнтації

Психологія праці як прикладна галузь психологічної науки. Основні функції і завдання психолога на підприємстві. Психологічний зміст праці. Системна психологічна характеристика професійної діяльності. Професіограма як результат наукового вивчення і узагальнення відомостей про працю. Психограма як ядро професіограми. Професійна придатність як багаторівневе, поліструктурне утворення. Професійна придатність та професійно важливі властивості. Мотивація до праці. Моделі мотивацій до праці. Задоволеність працею. Функціональні стани людини в трудовій діяльності. Діагностика та корекція функціональних станів у трудовій діяльності. Навчання та підвищення кваліфікації працівників. Функції психолога в системі професійного відбору. Роль психолога в системі профорієнтації.

Блок 6. Актуальні проблеми військової психології

Тема 1. Теоретико-методологічні основи сучасної військової психології

Поняття “особистість” у військовій психології. Психологічна характеристика військовослужбовця. Психологічні теорії особистості. Основні фактори формування особистості військовослужбовця. Виховання як ведучий фактор формування особистості. Психологічна структура особистості військовослужбовця.

Тема 2. Психологія військового колективу

Соціально-психологічні явища військового колективу та особливості їх прояву. Характерні риси та особливості військового колективу. Динаміка розвитку військового колективу. Поняття “колектив” і “корпорація”. Механізми міжгрупової та міжособистісної взаємодії. Особистісні соціально-психологічні феномени малої групи, військового колективу.

Тема 3. Актуальні проблеми психологічного супроводу військової діяльності в мирний час

Поняття соціалізації, соціально-психологічної адаптації та його категорії у військовій діяльності. Умови оптимальної адаптації військовослужбовця у військовому колективі. Чинники дезадаптації особистості молодого військовослужбовця. Методи та способи корекції поведінки дезадаптованих військовослужбовців.

Регуляція поведінки військовослужбовців. Поняття нормативної поведінки. Нормативна поведінка в умовах військово-професійної діяльності та її соціально-психологічна характеристика. Характеристика проявів девіантної поведінки. Шляхи й заходи психологічного супроводу військовослужбовців з ознаками відхильної поведінки. Психологічні підстави визначення в підрозділі групи посиленого психологічного впливу та особливості її психологічного супроводу.

Тема 4. Конфлікти у військовому середовищі та їх соціально-психологічна характеристика

Сутність, природа й особливості конфліктів у військовому середовищі. Міжособистісний конфлікт, його характеристика та види. Соціально-психологічний аналіз причин внутрішніх і міжособистісних конфліктів у військовому підрозділі.

Тема 5. Професійний психологічний відбір

Задачі та зміст психологічного професійного добору в Збройних Силах України. Види психологічного професійного добору та вимоги до них. Принципи оцінки професійної придатності. Поняття критеріїв, їх види, відбір та обґрунтування. Мета, зміст та напрямки військового професійного добору.

Тема 6. Психологічне забезпечення діяльності військ в бойових умовах

Негативні психічні стани особистості військовослужбовця в бойовій обстановці. Види психічних станів особистості у бойовій обстановці. Негативні психічні стани військовослужбовця у бойових обставинах. Стрес, його сутність, стадії, наслідки. Види фрустрації. Стрес-фактори бою. Види психотравм військовослужбовців. Психологічні втрати: тимчасові і незворотні та їх вплив на морально-психологічний стан підрозділу. Методика

діагностики психічних розладів військовослужбовців та визначення психологічних втрат. Досвід психологічної допомоги та реабілітації військовослужбовців під час проведення антитерористичної операції.

Рекомендована література

Основна

1. Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України: (методичні рекомендації) / Міністерство оборони України, Наук.-дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України: О.Г. Скрипкін, А.Б. Дейко, О.В. Еверт. – К.: НДЦ ГП ЗС України, 2016. – 110 с.
2. Балашова С.П., Васильєв С.П., Дубровинський Г.Р. Практичний курс військової психології: навчальний посібник. Частина 1. – К.: КНУ імені Т.Шевченка, 2011. – 216 с.
3. Безбах В.Г., Клименко В.С., Мацагор О.А., Кубіцький С.О. Організація виховної роботи в підрозділах Збройних Сил України: навчальний посібник – К.: 2011.– 505 с.
4. Безбах В.Г., Левицький А.В., Первак І.О., Тюріна Ю.В. Вивчення індивідуально-психологічних особливостей військовослужбовців та діагностика взаємостосунків у підрозділах: Навчальний посібник. – К.: “Альтерпрес”, 2013. – 64 с.
5. Військова девіантологія: Курс лекцій. Бойко О.В., Кожевніков В.М., Романишин А.М., Чепур О.М. – Львів: ЛІСВ, 2008. – 215 с.
6. Данилюк І. В. Етнічна психологія як галузь наукового знання : історико-теоретичний вимір : [монографія] / І. В. Данилюк. – К. : “САММІТ-КНИГА”, 2010. – 432 с.
7. Ідеологічна робота у Збройних Силах України: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.С. Садовського. – К.: НДЦ ГП ЗС України, 2017. – 105 с.
8. Клиническая психология: Учебник. / Под ред. Б. Д. Карвасарского. – СПб., Питер, 2002. –960 с.
9. Коваленко А. Б., Корнєв М. Н. Соціальна психологія: Підручник для студ. вузів. /А. Б. Коваленко, М. Н. Корнєв. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : 2006. – 400 с.
10. Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Основи психологічної допомоги військовослужбовцям в умовах бойових дій: Методичний посібник. – К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2015. – 170 с.
11. Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Остапчук В.В. Психологічна робота з військовослужбовцями – учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник. – К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2017. – 282 с.
12. Крайніков Е. В. Психологія розвитку [Текст] : словник-довідник / Е. В. Крайніков – К. : Арістей, 2004. – 260 с.
13. Методичні рекомендації командирам (начальникам) щодо формування та

- підтримання емоційно-вольової стійкості і психологічної готовності особового складу в умовах застосування противником бойової авіації (високоточної зброї). – К. : ГУ РОС, 2015. – 20 с.
14. Наказ ГШ Збройних Сил України від 04.12.14 р. № 317 “Про Психологічну службу Збройних Сил України”.
 15. Наказ ГШ ЗС України від 04. 0117 р. № 4 “Про затвердження Інструкції з організації інформаційно-пропагандистського забезпечення у Збройних Силах України”.
 16. Наказ ГШ ЗС України від 08.02.16 р. № 51 “Про затвердження Положення про Головне управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України”.
 17. Наказ ГШ ЗС України від 11.09.17 р. № 330 “Про затвердження Інструкції з оцінювання суспільно-політичної обстановки в районах дислокації військ (сил) під час виконання ними завдань за призначенням”.
 18. Наказ ГШ ЗС України від 16.08.13р. № 175 “Про інформаційні центри підрозділів Збройних Сил України”.
 19. Наказ ГШ ЗС України від 22.05.17 р. № 183 “Про затвердження Положення про структури морально-психологічного забезпечення у Збройних Силах України”.
 20. Наказ ГШ ЗС України від 29.04.17 р. № 153 “Про затвердження Інструкції з оцінювання морально-психологічного стану особового складу Збройних Сил України”.
 21. Наказ ГШ ЗСУ від 28.03.2017 р. №108 “Про затвердження Інструкції з організації національно-патріотичної підготовки у Збройних Силах України”.
 22. Наказ МО України від 10.12.14 р. № 833 “Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України”.
 23. Наказ МО України від 20.04.17 р. №233 “Про заходи щодо попередження пияцтва у Збройних Силах України”.
 24. Наказ МО України від 24.10.16 р. № 553 “Про затвердження Інструкції з організації вартової служби у Збройних Силах України”.
 25. Наказ МО України від 28.07.16 р. № 388 “ Про затвердження Інструкції про надання доповідей і донесень про події, кримінальні правопорушення, адміністративні корупційні та військові адміністративні правопорушення, порушення військової дисципліни та їх облік у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України”.
 26. Наказ МО України від 29.06.10 р. № 336 “Про затвердження Положення про організацію військово-соціологічних, соціально-психологічних та психологічних досліджень у Збройних Силах України”.
 27. Первинна психологічна допомога і реабілітація в бойових умовах: Навчально-методичний посібник/ А.М. Романишин, О.В. Бойко, І.М. Гузенко. – Львів: АСВ, 2014. – 140 с.
 28. Порадник переможцю. Штаб антитерористичної операції у Донецькій та

- Луганській обл. Відділ по роботі з особовим складом. – 2014.
29. Прикладні аспекти військової психології: навчальний посібник / колектив авторів; за заг. ред. В.І. Осьодла. – К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2015. – 232 с.
 30. Психологічна концепція лідерства (Leadership in NATO: translation mail principles): навчальний посібник. – К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2015. – 108 с.
 31. Психологічна підготовка (теоретичний аспект): Навчально-методичний посібник Бойко О. В., Гузенко І.М., Кожевніков В.М., Миценко Д.В., Муравська М.С., Романишин А. М. – Львів: АСВ, 2010. – 200 с.
 32. Психологія бою: діяльність командира підрозділу щодо підтримання морально-психологічного стану особового складу в ході бойових дій: навчально-методичний посібник / А.М. Романишин, О.В. Бойко, Д.В. Богородицький. – Львів: НАСВ, 2015. – 322 с.
 33. Роменець В. А. Історія психології ХІХ – початку ХХ століття: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1995. – 614 с.
 34. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии: в 2-х т. / С. Л. Рубинштейн. – М.: Педагогика, 1989. – Т. 2. – 328 с.
 35. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія. – К.: Академвидав, 2006. – 360 с.
 36. ТЛГ від 18.11.2017. № 354/495 “Організаційно-методичні вказівки щодо організації морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил) у Збройних Силах України у 2018 році”.
 37. Траверсе Т. М. Політична психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Траверсе – К.: Парламент, 2013. – 239 с.
 38. Хоміч О.Г. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник. – Київ: МАУП. – 2015. – 152 с.
 39. Stanag a psychological guide for leaders across the deployment cycle (Керівництво для командирів з психологічного забезпечення під час розгортання підрозділів). – 2016.

Додаткова

1. Абрамова Г. С. Психологическое консультирование: Теория и опыт: Учеб. пособие для студ высш. пед. учеб. заведений. – М.: Изд. Центр “Академия”, 2000. – 240 с.
2. Абульханова К. А. Психология и сознание личности (Проблемы методологии, теории и исследования реальной личности): Избранные психологические труды. – Воронеж: Изд-во НПО «МОДЭК», 1999. – 224 с.
3. Айви А. Е., Айви М. Б., Саймек-Даунинг Л. Психологическое консультирование и психотерапия. Методы, теории и техники: практическое руководство. – М.: Психотерапевтический колледж, 2000. – 487 с.

4. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания. – Л. : Изд-во Ленинградского университета, 1968. – 340 с.
5. Анастаси А. Урбина С. Психологическое тестирование. – 7-е изд. – СПб.: Питер, 2005. – 688 с.
6. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте. – СПб. : Питер, 2008. – 398 с.
7. Бурлачук Л. Ф., Грабська І. А., Кочарян О. С. Основи психотерапії. – К. : Ника-центр; М: Алетея, 1999. – 232 с.
8. Бурлачук Л. Ф., Кочарян А. С., Жидко М. Е. Психотерапия: Учебник для вузов. 2-е изд., стереотип. – СПб. : Питер, 2007. – 480 с.
9. Бурлачук Л. Ф., Морозов С. М. Словарь справочник по психодиагностике. – СПб: Питер Ком, 1999. – 528 с.
10. Власова О. І., Кушерець В І., Никоненко Ю. В. Соціальна психологія організацій та управління. – К. : Знання України – 2012. – 467с.
11. Выготский Л. С. Собрание сочинений в 6-ти тт. – М. : Педагогіка, 1983. – 361 с.
12. Ждан А. Н. История психологии от античности до наших дней. – М. : Изд-во МГУ, 1990. – 367 с.
13. Карвассарский Б. Д. Медицинская психология. – Л. : Медицина, 1982. – 271 с.
14. Климов Е. А. Психология профессионала. – Воронеж: НПО “МОДЭК”, 1996. – 400 с.
15. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования. – М.: “Академический проект”, 2014. – 153 с.
16. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. – 2-е изд. М. : Политиздат, 1977. – 304 с.
17. Леонтьев Д. А. Психология смысла: природа, строение и динамика смысловой реальности. – М. : Смысл, 1999. – 487 с.
18. Менделевич В. Д. Клиническая и медицинская психология. Практическое руководство. – М. : МЕДпресс, 1998. – 592 с.
19. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія особистості і спілкування. – К. : “Академвидав”, 2005. – 446 с.
20. Пайнс Э., Маслач К. Практикум по социальной психологии. – СПб. : Питер, 2000. – 528 с.
21. Максименком С. Д., Чуприков А. П., Прокопович Є. М., Рожкова І. В., Лобанов С. О. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : Видавництво ТОВ “КММ”, 2010 – 210 с.
22. Роменець В. А. Історія психології XVII століття. – К. : Вища школа, 1990. – 356 с.
23. Теплов Б. М. Проблемы индивидуальных различий. – М. : Избр. работы, 1961. – 536 с.
24. Ткаченко А. Н. Принципы и категории психологии / А. Н. Ткаченко. – К. : Вища школа, 1978. – 193 с.

- 25.Фрейд З. Введение в психоанализ : лекции / Зигмунд Фрейд. – М.: Наука, 1989. – 435 с.
- 26.Фромм Э. Бегство от свободы: Пер. с англ. – М.: Издательская группа “Прогресс”, 1995. – 256 с.
- 27.Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – 2-е изд. – СПб.: Питер; М.: Смысл, 2003. – 860 с:
- 28.Шмелев А. Г. Основы психодиагностики. – М. : Ростов-на-Дону, 1996. – 544 с.

Критерії оцінювання результатів вступного випробування з фаху для вступу на навчання за ступенем вищої освіти “магістр”, за спеціальністю 053 “Психологія”

Основними критеріями оцінювання завдань екзаменаційного білету є:

- точність та конкретність відповіді на поставлене питання;
- більш висока оцінка проявів самостійності вступників при виконанні екзаменаційного завдання, ніж стандартного підходу до питань, що розглядаються;
- вміння застосовувати теоретичні знання для виконання службових обов’язків, що відповідають рівню підготовки офіцера військового управління тактичного рівня;
- вміння виділяти істотні положення навчальної дисципліни;
- загальна та професійна мова відповіді.

Загальна шкала оцінювання вступного випробування.

Знання та вміння, продемонстровані вступниками на вступному випробуванні з фаху оцінюються за 200-бальною шкалою.

Вступне випробування з фаху складається з відповіді на 3 питання в екзаменаційному білеті: 1 питання з навчальних дисциплін нормативної (обов’язкової) складової підготовки фахівців (“Загальна психологія”, “Експериментальна психологія”, “Аналіз даних у психології”, “Історія психології”, “Соціальна психологія”, “Психодіагностика”, “Патопсихологія”, “Психологія особистості”, “Основи індивідуального консультування”, “Клінічна психологія”, “Психологія праці”) та 2 питання з навчальної дисципліни варіативної (вибіркової) складової за професійним спрямуванням (“Військова психологія”).

Відповіді на питання за варіативною складовою за професійним спрямуванням оцінюються за 100-бальною шкалою (максимально по 50 балів за кожен правильну, вичерпну відповідь).

Відповідь на питання за нормативною (обов’язковою) складовою підготовки фахівця оцінюється за 100-бальною шкалою.

Оцінка “відмінно” (170 – 200) балів за вступне випробування з фаху виставляється, якщо вступник продемонстрував глибоке і всебічне засвоєння

навчального матеріалу, передбаченого програмою вступного випробування, у повному обсязі відповів на всі запитання екзаменаційного білета і при цьому він повинен твердо знати:

- теоретичні положення в розрізі питань по темам, визначеним екзаменаційним білетом;

- керівні документи та їх вимоги в розрізі питань екзаменаційного білета.

Оцінка “добре” (135 – 169) балів ставиться, якщо:

- матеріал викладено впевнено, але дещо неповно;

- при викладенні теоретичних питань були припущені незначні помилки, які суттєво не вплинули на правильність відповіді.

Оцінка “задовільно” (100 - 134) балів виставляється, якщо:

- матеріал викладено недостатньо повно;

- вступник недостатньо повно знає і невпевнено застосовує теоретичні знання;

Оцінка “незадовільно” (0 – 99) балів виставляється, якщо:

- вступник не володіє матеріалом за екзаменаційним білетом або його відповідь не розкриває сутності питань;

- відповіді на додаткові питання та вирішення прикладів підтверджують відсутність систематизованих знань за білетом.

Критерії визначення оцінки за кожне екзаменаційне питання варіативної (вибіркової) складової професійного спрямування (“Військова психологія”):

При оцінюванні відповіді з максимальною кількістю 50 балів за кожне запитання:

41 – 50 балів (“відмінно”) ставиться вступнику у випадку правильної, обґрунтованої відповіді, підкріпленої аналізом ключових взаємозв’язків та належними висновками, якщо вступник продемонстрував творчій підхід до викладення навчального матеріалу і здатність до самостійної його оцінки;

31 – 40 балів (“добре”) ставиться вступнику у разі правильної, але не вичерпної відповіді, підсумованої правильним висновком. Можуть бути пропущені деякі проміжні пояснення та обґрунтування, наявні неточності непринципового характеру при викладенні основних результатів, які не впливають на правильність подальшого ходу розкриття питання;

21 - 30 балів (“задовільно”) ставиться, якщо розкрито основний зміст питання, але подача навчального матеріалу носить несистемний, поверхневий характер, відомості про суть питання обривчасті, демонструється нездатність проаналізувати всі його ключові аспекти, відповідь не підкріплена належно обґрунтованим кінцевим висновком;

0 – 20 балів (“незадовільно”) ставиться вступнику, який демонструє нерозуміння суті питання та взаємозв’язків між процесами, які розглядаються, та не здатний розкрити основний зміст проблематики.

Критерії визначення оцінки за екзаменаційне питання нормативної (обов’язковою) складової (“Загальна психологія”, “Експериментальна психологія”, “Аналіз даних у психології”, “Історія психології”, “Соціальна психологія”, “Психодіагностика”, “Патопсихологія”, “Психологія

особистості”, “Основи індивідуального консультування”, “Клінічна психологія”, “Психологія праці”):

При оцінюванні відповіді з максимальною кількістю **100 балів** за кожне запитання:

90 – 100 балів (“відмінно”) ставиться вступнику у випадку правильної, обґрунтованої відповіді, підкріпленої аналізом ключових взаємозв’язків та належними висновками, якщо вступник продемонстрував творчий підхід до викладення навчального матеріалу і здатність до самостійної його оцінки;

75 – 89 балів (“добре”) ставиться вступнику у разі правильної, але не вичерпної відповіді, підсумованої правильним висновком. Можуть бути пропущені деякі проміжні пояснення та обґрунтування, наявні неточності неprinципового характеру при викладенні основних результатів, які не впливають на правильність подальшого ходу розкриття питання;

60 – 74 балів (“задовільно”) ставиться, якщо розкрито основний зміст питання, але подача матеріалу носить несистемний, поверхневий характер, відомості про суть питання обривчасті, демонструється нездатність проаналізувати всі його ключові аспекти, відповідь не підкріплена належно обґрунтованим кінцевим висновком;

0 – 59 балів (“незадовільно”) ставиться вступнику, який демонструє незрозуміння суті питання та взаємозв’язків між процесами, які розглядаються, та не здатний розкрити основний зміст проблематики

Загальна оцінка за вступне випробування з фаху виставляється з урахуванням балів за всі відповіді на питання екзаменаційного білету.

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри військової психології та політології 06.02.2018 протокол № 8.

Начальник кафедри військової психології та політології
підполковник

Н.М. МАСЬ